

שיעור 3

נאמנות האשה על עצמה

ודין אשה שאינה שומרת תורה ומצוות ונאמנות הרופאים לענין יום הכיפורים.

נעסוק היום בדין נאמנותה של האשה על עצמה המובא בתוס' כאן וביסודו של דין זה ובדין נאמנות אשה שאינה שומרת תורה ומצוות לענין נדה ושאר הלכות. ונפליג גם לענייני דיומא בדין נאמנות הרופאים לענין יום הכיפורים.

סוגיותנו

- גמ' ב. דין עד אחד נאמן באיסורין ומחלוקת רש"י ותוס' (בד"ה עד אחד נאמן באיסורין).
- וראה דברי הרמב"ן בסוגיותנו.
- ובענין מה שכתב הרמב"ן שנחשב דין הנדה כ-א' אפשר' יש שפירשו על פי הגמרא בקידושין עד. עיי"ש ובדברי הר"ן שם.
- וראה תוספות הרא"ש שם.

בדין נאמנות מי שאינה שומרת תורה ומצוות

- ראה גמ' כתובות עב. בענין עוברת על דת.
- וראה עוד גמ' סוטה כה. איבעיא בענין אם יכול בעלה לקיימה או לא.
- וראה דברי הריטב"א כתובות שם וראה פסק הרמב"ם בהלכות אישות פרק כד' הלכה טז'.
- וראה חידושי החתם סופר שם.
- וראה עוד בענין זה תשובת האגרות משה יורה דעה א' נד' ולשם הבנת דבריו יש לראות דברי המשנה בבכורות פ"ד וגם את דברי הגמ' כתובות פה.
- וראה מה שדן בדבריו בשו"ת תשובות והנהגות ח"ב סימן ת"ל.
- וראה עוד מה שכתב ערוך השולחן בענין.
- וראה בשו"ת עולת יצחק סימן רכד' ובשו"ת עמודי אור פב בשם הגר"ח מוולוז'ין.

נאמנות הרופאים

- ראה מה שפסק בשולחן ערוך תרי"ח א' וראה ביאור הלכה וראה מה שכתב על זה בספר תורת היולדת בשם הגרי"ש אלישיב

חידושי הרמב"ן מסכת גיטין דף ב עמוד ב

עד אחד נאמן באיסורין. פי' רש"י ז"ל שכל אחד האמינותו תורה על הפרשת תרומה ונקור בשר וגיד הנשה ושחיטה, וי"מ משום דכתיב וספרה לה לעצמה, וק"ל התם הא איתחזק איסורא שאפילו פירסה נדה עמו במטה או שילדה סופרת לעצמה ונאמנת על טבילתה וניגמר מינה דעד אחד מהימן אפילו איתחזק איסורא, אלא שאני התם שמתוך שנאמנת לעצמה נאמנת נמי לבעלה אבל בשאר עדיות מנא לן, אי נמי התם אי אפשר שתביא עדים לפסיקת זיבתה ונדותה ולספירתה ולטבילתה לפיכך האמינותה תורה ואין למידין ממנה לשאר עדיות כלל שאין דנין אפשר משאי אפשר

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף עד עמוד א

אמר רב נחמן: שלשה נאמנים על הבכור, אלו הן: חיה, אביו, ואמו; חיה - לאלתר, אמו - כל שבעה, אביו - לעולם; כדתיבא: יכיר - יכירנו לאחרים.

תוספות הרא"ש מסכת קידושין דף עד עמוד א

חיה לאלתר ואמו כל שבעה. כולוהו ילפינן להו מדחזינן שהאמינה תורה לאב להעיד על בנו ובכור אף על פי שהוא קרוב לפי שרגיל האב להכיר בבניו יותר מאחר ילפינן נמי מיניה להאמין חיה לאלתר ואמו כל שבעה לפי שאין רגיל לידע אחר שהוא לשם.

הר"ן על הרי"ף מסכת קידושין דף לא עמוד א

נאמנת חיה לומר זה כהן וזה לוי. ארבע נשים שילדו בבית אחד אשת כהן ולוי ונתין וממזר ולא מדינא אלא דהימנוה רבנן לפי שעל הרוב אי אפשר בענין אחר:

מתני'. ואלו יוצאות שלא בכתובה: העוברת על דת משה ויהודית. ואיזו היא דת משה? מאכילתו שאינו מעושר, ומשמשתו נדה, ולא קוצה לה חלה, ונודרת ואינה מקיימת. ואיזוהי דת יהודית? יוצאה וראשה פרוע, וטווה בשוק, ומדברת עם כל אדם. אבא שאול אומר: אף המקללת יולדיו בפניו. רבי טרפון אומר: אף הקולנית. ואיזוהי קולנית? לכשהיא מדברת בתוך ביתה ושכיניה שומעין קולה.

גמ'. מאכילתו שאינו מעושר. היכי דמי? אי דידע, נפרוש! אי דלא ידע, מנא ידע? לא צריכא. דאמרה ליה פלוני כהן תיקן לי את הכרי, ואזיל שיייליה ואשתכח שיקרא.

ומשמשתו נדה. היכי דמי? אי דידע בה, נפרוש! אי דלא ידע, נסמוך עילוה! דא"ר חנינא בר כהנא אמר שמואל: מנין לנדה שסופרת לעצמה? שנאמר: וספרה לה שבעת ימים, לה - לעצמה! לא צריכא, דאמרה ליה פלוני חכם טיהר לי את הדם, ואזל שיייליה ואשתכח שיקרא. ואיבעית אימא: כדבר יהודה, דאמר רב יהודה: הוחזקה נדה בשכינותיה, בעלה לוקה עליה משום נדה.

תלמוד בבלי מסכת סוטה דף כה עמוד א

איבעיא להו: עוברת על דת ורצה בעל לקיימה, מקיימה או אינו מקיימה? מי אמרינן בקפידא דבעל תלא רחמנא, והא לא קפיד, או דלמא כיון דקפיד - קפיד? ת"ש, ואלו שבית דין מקבין להן: מי שנתחרש בעלה, או נשתטה, או שהיה חבוש בבית האסורין; ואי אמרת רצה בעל לקיימה מקיימה, עבדי ב"ד מידי דדלמא לא ניחא ליה לבעל? סתמא דמילתא כיון דעוברת על דת היא, מינח ניחא ליה.

חידושי הריטב"א מסכת כתובות דף עב עמוד א

מתני' ואלו יוצאות שלא בכתובה. פירוש שאם רצה להוציא תצא שלא בכתובה אבל אין כופין אותו להוציא אם הוא אומר שיזהר בה מכאן ואילך שלא תכשילנו, וכולה מתניתין בשהתרה בה.

רמב"ם הלכות אישות פרק כד הלכה טז

עוברת על דת משה או על דת יהודית וכן זו שעשת ח דבר מכוער אין כופין את הבעל להוציא אלא אם רצה לא יוציא, ואף על פי שלא הוציא אין להן כתובה, שהכתובה תקנת חכמים היא כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה ולא הקפידו אלא על בנות ישראל הצנועות אבל אלו הפרוצות אין להן תקנה זו אלא תהא קלה בעיניו להוציאה.

חתם סופר מסכת כתובות דף עב עמוד א

והנה יש לעיין אי הבעל רוצה בקיומה בשלמא נודרת ואינה מקיימת אי איהו לא בעי בני לדידן מאי איכפת לן ומאכילתו שאינו מעושר וקוצה חלה אפשר דמפריש אחריו ואם הוא רוצה לדור עם נחש בכפיפה א' מאי איכפת לן אך משמשתו נדה מאי איכא למימר כיון שאבדה נאמנותה וצ"ל דאשה בחזקת טהרה עומדת בין וסת לוסת ולכשיגיע זמן וסתה יפרוש עד שתאמר ראתה, ואז תבדק ע"י בקיאות כמו סומא ושוטה וכבר כתבתי מזה בתשובה. ועיי' רש"י בסוטה משמע בעוברת על דת משה לא איבעי' לן ואסור לקיימה ועיי' ב"ש מ"ש מזה:

רמב"ם הלכות אישות פרק כד

עוברת על דת משה או על דת יהודית וכן זו שעשת ח דבר מכוער אין כופין את הבעל להוציא אלא אם רצה לא יוציא, ואף על פי שלא הוציא אין להן כתובה, שהכתובה תקנת חכמים היא כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה ולא הקפידו אלא על בנות ישראל הצנועות אבל אלו הפרוצות אין להן תקנה זו אלא תהא קלה בעיניו להוציאה.

משנה מסכת בכורות פרק ד

זה הכלל כל החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו:

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף פה עמוד א

ההיא איתתא דאחייבא שבועה בי דינא דרבא, אמרה ליה בת רב חסדא: ידענא בה דחשודה אשבועה, אפכה רבא לשבועה אשכנגדה. זימנין הוו יתבי קמיה רב פפא ורב אדא בר מתנא, אייתו ההוא שטרא גביה, א"ל רב פפא: ידענא ביה דשטרא פריעא הוא, א"ל: איכא איניש אחרינא בהדי' דמר? א"ל: לא, א"ל: אף על גב דאיכא מר, עד אחד לאו כלום הוא. א"ל רב אדא בר מתנא: ולא יהא רב פפא כבת רב חסדא? בת רב חסדא קים לי בגווה, מר לא קים לי בגווה. אמר רב פפא, השתא דאמר מר: קים לי בגווה מילתא היא, כגון אבא מר ברי דקים לי בגווה, קרענא שטרא אפומיה. קרענא ס"ד? אלא, מרענא שטרא אפומיה.

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן נד

ליובאן. בהיותי במאסקווא בשנת תרצ"ד נשאלתי בדבר שהאבות ניזונים במדינה הזאת בעוה"ר על שלחן בניהם ובנותיהם האוכלים נבלות וכל דבר איסור ורובם הם כופרים בה' ובתורתו ושבקי היתרא ואכלי איסורא וא"כ אין נאמנים על איסורים ואין להאבות החלושים והזקנים עצה איך לאכול בשר כשצריכים לבריאותם וגם לא כל דבר מבושל דאף שסתם כלים אינם בני יומן מ"מ הרי הוא כלכתחלה כיון שקבע מושבו אצלם.

וחדשתי שיש מקום להקל להרבה אנשים, באם האב יודע וקיים ליה בגוה דבתו וכלתו שלא יכשילוהו באיסור משום דמכיר טבעה בידעה ברורה ע"י שניסה אותה הרבה פעמים וראה שאינה מכשילתו מטעם שאינה רוצה לצערו או שטבעה שלא להעביר אחרים על דעתם, יכול לסמוך עליה ולאכול מה שמבשלת בעדו מבשר וכל דבר כשאמרה לו שהוא מבשר כשר ובכלים שהזמינה עבורו. משום שלא נכנס זה בגדר נאמנות אלא בידעה עצמית שהוא כראיה ממש כיון שיודע בברור שאינה משקרת לו.

וראיה גדולה לזה מהא דכתובות דף פ"ה דהימנה רבא לבת ר"ח לאפוכי שבועה אשכנגדה וא"ר פפא השתא דאמר מר קים לי בגויה מלתא הוא כגון אבא מר ברי מרענא שטרא אפומיה והרי הוא דבר שצריך שני עדים דמטעם זה לא האמין רבא לר"פ לאורועי שטרא דאין אחד נאמן להוציא שטר חתום מיד המחזיק בו כדאיתא ברש"י ומ"מ מועיל קים לי בגויה לאורועי שטרא. אף שודאי אין סברא לומר דרבא לא היה מאמין בר"פ כבת ר"ח דהא הקשה ר' אדא בן מתנא לא יהא ר"פ כבת ר"ח חזינן דלא גרע ר"פ מבת ר"ח דאל"כ לא היה לו מה להקשות אם היה שייך להסתפק שמא בת ר"ח גדולה בצדקתה מר"פ וגם רבא לא השיב לו שבת ר"ח גדולה מר"פ אלא ודאי דר"פ היה מוחזק בחסידות עוד יותר מבת ר"ח ושגם רבא ידע זה ולכן הקשה שפיר וא"כ צריך להבין טעם רבא מ"ט גרע ר"פ מבת ר"ח.

וצריך לומר דמצד נאמנות היינו שאינו יודע בידעה עצמית שאינו משקר רק מחמת שהוא צדיק וחסיד יודעין שלא משקר ויש להאמינו, אינו כלום להאמינו ביחיד דהתורה נתנה גבול שאף משה ואהרן אין נאמנים ביחיד לדיני ממון כמו כל אדם שהם בחזקת כשרות ולא נתנה תורה לשיעורים שכל אחד יאמין מי שרוצה ולכן כל כח הנאמנות נתנה תורה לכל איש שסתמו הוא בחזקת כשרות כמו לצדיק וחסיד היותר גדול בעולם כמשה ואהרן והצריכה דוקא שנים. אבל זהו רק מדין נאמנות שלא מכיר האיש וטבעו ומדותיו בעצם רק מצד חזקתו אבל אם יודע ומכיר את האיש בעצם מצד טבעותיו ומנהגיו שניסהו הרבה פעמים וראה שאינו משקר אין זה מצד נאמנות אלא הוא כראיה ממש כיון שהוא ידיעה עצמית שיודע ומכיר שלא מצד חזקות. ולכן אף שודאי ידע רבא שר"פ איש נאמן כיון שהוא צדיק וחסיד עוד יותר מבת ר"ח אבל עכ"פ הוא רק מצד חזקתו ונכנס בגדר נאמנות שע"ז נתנה תורה גבול שאף משה ואהרן אין נאמנים ביחיד כסתם איש. וזהו מה שאמר רבא אף על גב דאיכא מר ע"א לאו כלום הוא פ"י אף שברי לי שאינך משקר מ"מ ע"א לאו כלום הוא דהתורה פסלו שלא ניתן לשיעורין ושאינו בת ר"ח שקיים לי בגויה פ"י ידיעה עצמית שלא נכנס בגדר נאמנות אלא כראיה שלו ממש. וזה שלא קרעין שטרא אפומיה הוא מחמת שהרי רק לר"פ נאמן אבא מר בריה ולדיינים אחרים שאין מכירין אותו בעצם הרי לא יאמינו לו יותר מסתם איש ולכן אינו יכול לקרוע השטר שהוא כשר אצל דיינים אחרים ורק שהוא אינו יכול להזדקק לו ודנהו כשטר פסול כפרש"י.

תשובות והנהגות כרך ב סימן תל

נדרשתי מבעל תשובה השומר שבת ורוצה לשמור טהרת המשפחה, אבל אשתו עדיין לא זכתה לשוב בתשובה והיא ר"ל בסורה עומדת ולועגת עליו שהוא שומר תורה, ומ"מ אומרת שתהא נאמנת לו (ולא להקב"ה ר"ל) ותעשה רצונו בפניו לשמור שבת ונדה, ושואל אם מותר לו לסמוך עליה מדין תורה, ואמנם מכירה היטב ובלבו ברור לו כשמש שהיא לא תרמה אותו, אבל שואל דין תורה מהו אם מותר לו לגור עם אשתו, ואם נפסוק שאינה מותרת לו אסורה אפילו ביחוד, ולא דמי לנדה שעתידיה ודאי ליטור וע"כ מותרת ביחוד גם כשהיא נדה דהכא שאסורה לו בלי גבול עד שתחזור בתשובה, צריך לפרוש ממנה, כמבואר ביו"ד סוס"ק קפ"ז, ונפשו בשאלתו למצוא לו היתר, ומצפה בס"ד שבסוף תחזור בתשובה.

התחלתי לחפש תרופה, וראיתי בספר אגרות משה (ח"א סימן נ"ד) שאלה ממדינת רוסיה שאוכלים האבות על שולחן בניהם שרובם כופרים ומחללי שבת בפרהסיא רק קים להו להאבות על בניהם שנאמנים, אם מותר להם לסמוך על כך ולאכול אצלם, ומביא ראיה מכתובות (פ"ה) דאמרין התם שצריך שני עדים ורב פפא לא נאמן אבל בת רב חסדא קים לה בגויה ונאמנת לו, הרי דברי לן מועיל כעדים וכ"ש כע"א ע"ש, ואני תמה דהתם מועיל רק לענין להטיל ספק ולחשוש אבל לא לענין להאמין בודאות שכן כשצריך בירור, והיאך נאמין מחלל שבת להקל, ומיהו בכתובות כב: גבי עדים תרי ותרי באומרת ברי לי נאמנת, פירש הר"ן ברי לי אילו היה קיים היה בא, הרי שמועיל אפילו באשת איש כחזקה, ואם כן גם כאן אף שנוגע לאיסור נדה שהוא בכרת יש לסמוך להקל, אם באמת ברי לו מדבריה והיא נאמנת לו כתרי שיכול לסמוך עליה לעצמו כיון שקיים לו ואין לו ספק, וגם צריך להסביר לה היטב שצריכה בדיקה בעומק להפסק טהרה, ושחיבת בבדיקת ראשון ושביעי, ושתראה לו עדי הבדיקה, (ולענין טבילתה יכול לשאול אצל העומדת על הטבילה), ולדרוש ולחקור אותה בכל פעם עד שבאמת ברי לו כעדים שבדיקה כדן, ואם כל פעם עומד בדעתו שברי לו כשנים ואין לו בזה שום נדנוד ספק, לכאורה היה אפשר לצדד להתיר לו לגור עם אשתו.

ברם נראה דיש לחלק בפשיטות הראיה מדברי הר"ן, דטענת "אילו היה קים היה בא" הינו כשברי לה, ויש כת עדים המסייעת ואומרת שמת וגם יש כאן "מתוך חומר שהחמרתה עליה בסופה שבבא בעלה תאסר על שניהם - הקלתה עליה בתחלתה" מהני כבירור, אבל שהבעל יסמוך על האמנת כופרת ר"ל שתעשה כדן תורה לא מהני, ואף שטוען ברי אינו כלום ובעיקר דינא דברי לי כבי תרי מועיל עיין בח"ח הל' רכילות כלל ו' דין ז', וע"ש רבזה"ז אין לומר דיהני מהימן לי כבי תרי, ורק כשהו לחומרא מחמירין כן ע"ש, ובפרט שאז"ל כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו (עיין ר"ן נדרים ח א) וכאשר גר עמה קשה לו הפרישה וממהר להאמינה, וכשאין לו אסמכתות ברורות על נאמנותה כבי תרי אין מקום להקל אף דעסקין בבעל תשובה כהנ"ל, ואף כשיש לו אסמכתות ברורות לא רציתי להכריע בזה, עד שנשמע הכרעת גדולי הוראה בזה.

ערוך השולחן יורה דעה סימן קפה

סעיף ב: היה נראה דאשה אם זינתה אף כשהיתה פנויה ובוודאי היתה נדה לפי שנותיה ופשיטא שלא טבלה וא"כ היא חשודה על איסור נדה וקיי"ל דהחשוד על הדבר שוב אינו נאמן בזה כמ"ש בס"י קי"ט וא"כ פנויה זו כשתנשא לבעל איך נאמנת על טהרת נדותה ואם תאמר שבאמת אינה נאמנת הרי מעשים בכל יום שהן נוהגות בכל נשי ישראל שבעליהן מאמינים להן ולא נמצא דין זה בשום מקום שנים כאלה צריכות עדים על טהרתן וצ"ל הטעם דכיון שיכולות לטהר והמקוה לפנייהם לא שבקת התיירא ואכלה איסורא אך יש לשאול דשמא יצרה תקפה לטבול קודם ספירת ז' נקיים וי"ל כיון דספירת ז' נקיים הם מחומרא שהנהיגו בנות ישראל ולא מעיקר הדין לא חיישינן לה ושניחוש שיצרה תוקפה בתוך ז' ימי נדתה הא וודאי לא חיישינן לה שהבעל בוודאי ירגיש בזה וגם תחשוש שמא ימצא הבעל דם בעד שלו דכל שבעת הימים חוששת לראיית דם ואין לשאול דאך נסמוך על מה שיכולות לטהר דא"כ למה לא טיהרה עצמה בזנותה כשהיתה פנויה דזו אינה שאלה שהיתה בוש מלטבול ולא כן עתה שנשאת [ע"י ח"ד סק"א]:

סעיף ג: אבל אם הכשילה פעם אחת את בעלה באיסור נדה נ"ל ברור דשוב אינה נאמנת ומחוייב הבעל להעמיד לה עדים או שיוודע בעצמו שהלכה למקוה אחרי הימים הראויים לה כפי שיעור וסתה ולא דווקא עדים כשרים דזה א"א אלא אשה אחת שתראה בעת שתטהר עצמה דאין לנו רק להסיר ממנה הנאמנות עד שתשוב בתשובה שלימה בלי הערמה ואז תשוב לנאמנותה ודבר זה תלוי בראיית עיני הבעל [ע"ש בח"ד שכתב ג"כ דאם הכשילתו שוב אינה נאמנת] ודע דבדור הזה בעוה"ר הרבה יש להבעל להשגיח על טהרת אשתו כפי השמועות ששמענו לדאבון לבבנו שרבתה המינות בין הנשים קלי הדעת ולכן מי שיראת ד' נגע בלבו ישגיח היטב על זה:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות
יום הכפורים סימן תריח

חולה שצריך לאכול, אם יש שם רופא בקי א אפילו הוא עובד כוכבים ב שאומר: אם לא יאכילו אותו אפשר שיעבד עליו החולי ויסתכן, מאכילין אותו על פיו, ואין צריך לומר שמא ימות. אפילו אם החולה אומר: אינו צריך, שומעים לרופא; ואם החולה אומר: צריך אני, אפילו מאה רופאים אומרים: אינו צריך, שומעים לחולה.

ביאור הלכה סימן תריח סעיף א

עליו החולי וכו' - עיי' בפמ"ג ו"ח א"א דהיינו אפילו הוא לע"ז חולה שאין בו סכנה אכן שמשערים שאם לא יאכל אפשר שיתגבר עליו המחלה ויוכל להיות שיבוא לידי סכנה. ובענין מה שכתב השו"ע אפילו הוא עכו"ם כתב בספר תפארת ישראל דהאינא יש להתיישב בדבר דבעיני ראייתו דשבקי להמנותייהו דלכל חולי קל אומרים תמיד שכשיתענה יסתכן. וכיוצא בדבריו כתב בשו"ת רמ"ץ ח"א סימן ט"ל אות י"ד וכן בשו"ת רוח חיים סימן תקנ"א אות ד' גם לענין רופאי ישראל שהרבה מהם חשודים לעבור על ד"ת ולחלל שבת וגם הם אינם מתענים מצד אפקירותא צ"ע רב אם יש לסמוך עליהם עיי"ש ובאמת הדבר תלוי לפי ראות עיני המורה את הענין וכמו שכתב בספר מטה אפרים סימן תי"ח אות ב' וז"ל והדבר תלוי בראות עיני המורה ובבקיאותם בעיונם בענין הזה עיי"ש.

תורת היולדת

מעשה בידולת שילדה בחור'ל בבית חולים של נכרים בעבר ראש השנה. לפני יום הכפרים באו אליה רופאים הנכרים, ואמרו לה שאסור לה לצום, כיג סובלת מחוסר דם, ואם שאלו את הנרייט אלישיב שליט"א, דאם מותר לה לאכול ביום כזה? לילדת? ואמר, על פ' רופאים קודם דבר.

ותעב ודאמר, וסובלת מחוסר דם ודאם יש בזה חשש מקריג? גם לאחר ז' ועל כן מותר לה לאכול. ואעפ"י שד' הויג ש רופאים ישראליים יג א נכרים, ודבאיא? בספין חור'ת' יג חולה כתל שאין לה נאמנות, כתל חורר הירוש' אלישיב שליט"א ואמר שדברי הבאיא? נאמרו קודם וקאפן יש אפערות לשאלו רופאים ישראליים שומרי תורה, שתייביס להתייעץ עמהם וליד לסמוך על רופאים נכרים. אבל כשאין רופאים ישראליים יג להחשבס רופאים נכרים, אמארו ודבריהם מעוררים מסו.

טבעד צעולס

רמב"ן בראשית פרק יב פסוק א

ויאמר ה' אל אברם לך לך - להנאתך ולטובתך, ושם אעשך לגוי גדול, וכאן א' אתה זוכה לבנים, לשון רש"י. ואין צורך, כי משפט הלשון כן, הגשם חלף הלך לו (שהש"ר ב' יא), אלכה לי אל הגדולים (ירמיה ה ה), קומו ועברו לכם את נחל זרד (דברים ב' יג), ורובם ככה. אבל רבותינו (יומא ג ב, עב ב) עשו מדרש במה שאמר הכתוב (דברים י א) ועשית לך ארון עץ, ועשה לך שתי חצוצרות כסף (במדבר י ב), בעבור שאין המלאכה שלו, והיה ראוי שיאמר כמו שאמר במשכן ואת המשכן תעשה (שמות כו א):

ויקרא פרק טו, בח

אם טהרה מזוֹבֵה וּסְפָרָה לָהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחֵר תִּטְהַר:

העמק דבר בראשית פרק יב

לך לך. פירש רש"י להנאתך ולטובתך, והרמב"ן הקשה מכמה קראי דמצוי זה הלשון, ואני תמה דמה לנו למרחקים הרי גם בעקידה כתיב לך לך, אבל כוונת רש"י דבכל מקום משמעו שיהא בודד במועדו ואין לזרים אתו, וע"ז שייד לשון לך לעצמך, והכי מפרש הגמ' [כתובות] במה דכתיב וספרה לה לעצמה, פי' שאין צריכה להראות לחברותיה אלא היא נאמנת, וכן היה בעקידה שאברהם היה הולך בודד במחשבתו אפי' הנערים שהלכו עמו לא ידעו דבר, משא"כ כאן שהיה בפרסום רב, ובכל מקום דרכו הוסיף לקחת לבות בני אדם להלוד עמו כדי לעמוד באמונתו לשם ה'. ומש"ה פי' לך להנאתך. וע"ע מש"כ בס' שמות ל"ד כ"ז בהר"ד שמוכרח ע"פ גמ' נדרים דף ל"ח שמשמעות לך הוא בשני אופנים:

שמות פרק לד פסוק כז

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה כְּתֹב לָךְ אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כִּי עַל פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כָּרַמְתִּי אֶתְּךָ בְּרִית וְאַתָּה יִשְׂרָאֵל

הרחב דבר שמות פרק לד פסוק כז

ובנדרים דל"ה א' איתא עוד דרש אריב"ח לא ניתנה תורה אלא למשה ולזרעו שנאמר כתב לך פסל לך מה פסל לך לעצמך אף כתב לך לעצמך, ומסיק בגמ' שהוא לפלפול בעלמא, היינו דרשות המרומזות באותיות כל תיבה ותיבה שבהם עיקר השכל והחכמה כמש"כ הרא"ש בביאורו, ולכאורה אינו מובן מאי איצטריך להקיש כתב לך לפסל לך, הא כמו שמוכח מלשון פסל לך כמו כן מוכח מלשון כתב לך גם בלי הקישא, אלא משום דמשמעות לך הוא בשני אופנים, א' להנאתך, ב' שיהיה הדבר צנוע ונסתר אצלך, וכמש"כ בס' בראשית ר"פ לך. והנה פסולת הלוחות לא היה בסתר שהרי הכריז משה לכל ישראל שעולה בהר עמם, וע"כ פ"י פסל לך להנאתך, היינו פסולתן שלך, אבל כתב לך מפרש ריב"ח עוד כונה החידושים והפלפול שאתה מעלה מדיקי המקראות יהיה במגילת סתרים אתך, וכמש"כ הרמב"ם בהקדמת חיבורו הגדול, דגם הנביאים היו כותבין לעצמם חידושי תורה, ועי' מש"כ בספר דברים י"ח י"ח, ופי' הקדוש ברוך הוא כי על פי וגו', משום שאסור ללמוד בריבים מתוך הכתב אלא על פה, ולפי ה' הפ' אין ההוכחה שלא ניתן זה הכח אז אלא למשה ולזרעו, מש"ה דרש עוד מג"ש מה פסל לך לעצמך להנאתך כך כתב לך לעצמך, שלא ניתן עוד זה הכח לישראל, עד שבא בערבות מוא ונהג משה עין טובה ונתנה לישראל